

почато роботу з організації та змістового наповнення інформаційно-методичного середовища педагогів.

Формування інформаційно-методичного середовища успішно розв'язує актуальне завдання випереджувального забезпечення педагогічних працівників фаховою інформацією:

- для слухачів курсів підвищення кваліфікації — навчальні плани, науково-методичне забезпечення курсового підвищення кваліфікації (пакети навчальних модулів — обов'язкових та за вибором, тексти лекцій, плани семінарських занять, списки літератури для самостійного опрацювання, завдання для здійснення контролю);
- для методичної підтримки самоосвіти у міжкурсовий період — методичні рекомендації, плани проведення семінарів із застосуванням активних методів навчання: тренінгів, круглих столів, мозкових атак, списки літератури для самостійного опрацювання).

Учасниками процесу інформування в ролі продуцентів потоків інформації виступають працівники кафедр та методисти Інституту післядипломної педагогічної освіти, укладачі чинних навчальних програм, автори підручників та навчально-методичних посібників, працівники науково-дослідних інститутів, співробітники районних науково-методичних центрів, працівники фахових ЗМІ, керівники ДНЗ та ЗНЗ, автори передового педагогічного досвіду.

Отже, у системі освіти міста Києва створюються умови для реалізації моделі відкритої освіти у забезпеченні рівних можливостей одержання якісної освіти й освіти впродовж життя, розширення альтернативних форм її здобуття. Відбувається підвищення якості навчання у закладах освіти столиці шляхом організації вільного доступу учнів і педагогічних працівників до високоякісних освітніх електронних бібліотек, навчальних матеріалів, навчально-методичних

комплексів, цифрових інформаційних ресурсів. Впроваджуються комплексні інформаційні системи управління кадрами, фінансовими та матеріально-технічними ресурсами освіти столиці.

Упровадження інформаційних технологій в роботу загальноосвітніх навчальних закладів є невід'ємною частиною сучасної системи навчання. Я вважаю, що інформатизація навчального процесу сприятиме формуванню еліти інформаційного суспільства, забезпечуватиме соціальну мобільність завдяки отриманню професій інформаційного типу, змінить споживчі стандарти, забезпечить включення у процеси глобалізації, значно стимулюватиме самоосвіту, а також надасть можливості більш гнучко забезпечувати процес безперервної та заочної освіти, сприятиме залученню до віртуальних спільнот, соціалізації у мережному співтоваристві.

Література

1. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» // Відомості Верховної Ради України. — 2007. — №12. — С. 102.
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з виконання завдань, передбачених Законом України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» від 15 серпня 2007 р. №653-р (із змінами, внесеними згідно з Розпорядженням Кабінету Міністрів України №512-р від 13.05.2009).
3. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття). — К.: Райдуга, 1994. — 61 с.
4. Програма «Освіта столиці. 2006–2010 рр.» // Додаток до рішення Київради від 19 грудня 2006 року №289/346.
5. Програма інформатизації освіти Оболоні, 2006–2010 роки // Комп'ютер у школі та сім'ї. — 2008. — №2. — С. 28–30.
6. Положення про Методичний центр інформаційних технологій в освіті Управління освіти Оболонської районної у м. Києві державної адміністрації // Комп'ютер у школі та сім'ї. — 2008. — №2. — С. 30–32.
7. Швец Дмитро Євгенійович. Соціокультурні аспекти інформатизації вищої освіти: дис... канд. соціол. наук: 22.00.04 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2004.

★ ★ ★

НАВЧАННЯ ЗА ТЕХНОЛОГІЄЮ ON-LINE

Добровольська О. М.

Високий рівень освіти — рушійний двигун розвитку будь-якого соціуму. Насьогодні надання якісної освіти виходить на перший план кожної розвинутої держави, кожної її підструктури, а відтак і кожної школи як основної підсистеми державного апарату.

Завдяки розвитку нових технологій та впровадженню інноваційних систем навчання зростає якість надання повноцінної освіти кожному учню, поступово стираються рамки залежності її навчальних можливостей від фізичного здоров'я дитини. Еволюція і подальше вдосконалення навчання, занурення в неї інтерактивності і дистанційності сприяє розширенню меж освіти, яка виходить на новий, якісно вищий рівень.

Коли ж мова йде про навчання дітей з комбінованими порушеннями, то, щоб забезпечити їм належний рівень освіти, потрібно знаходити нові шляхи та сучасні технології для забезпечення їх якісними знаннями в межах державного стандарту освіти та рекомендованих навчальних програм.

Задоволенню потреби дітей з обмеженими можливостями в освіті сприяють інноваційні он-лайн уроки, які стають пріоритетним фактором у навчальній системі, виступаючи з'єднувальною ланкою між можливостями дитини та вимогами, що ставить перед нею сучасна система освіти.

Зважаючи на нагальні потреби в удосконаленні освітнього процесу, школи зацікавилися у запровадженні нового проекту та повній його реалізації і поставили собі за мету: науково обґрунтувати і розробити модель індивідуального інтерактивного On-line навчання учнів, які через тривалу хворобу не відвідують школу, та експериментально перевірити її ефективність; вивести навчання учнів з обмеженими можливостями на якісно вищий рівень, використовуючи для цього розробки новітніх технологій у сфері

інтерактивно-дистанційного навчання; розробити моделі індивідуальних навчальних проєктів колективом високоосвічених учителів для дітей з обмеженими можливостями; дати змогу дітям, що навчаються вдома за індивідуальним планом, здобувати знання «наживо» у режимі On-line.

Навчання за технологією On-line вимагає від освіти неперервного поступу вперед, долаючи часові та просторові межі, долаючи рамки, що природно стають перед дитиною з обмеженими можливостями.

Проголошуючи рівноправність в одержанні освіти в Україні, ми маємо бути реалістами: у житті все набагато складніше. Плата за навчання, наявні обмеження в здоров'ї, життєві, сімейні та інші обставини для багатьох на сьогодні стають непереборними на шляху до отримання повноцінної, якісної освіти. І однією з найбільш вразливих категорій населення залишаються діти з особливими потребами, інваліди. Проте нині у них з'явилася ще одна надія і можливість змінити ситуацію на краще. Такий шанс їм дає запровадження дистанційного навчання, яке небезпідставно називають освітою сучасності.

Якщо вдуматися, що означає якісна освіта для дітей, які через тривалу хворобу не відвідують школу, то, мабуть, можна сказати і так — це те рятівне коло, яке спроможне відкрити їй шлях до потрібної професії, цікавої роботи, матеріального достатку і самоутвердження та самореалізації як особистості. На наше переконання, створення всіх умов для того, щоб якомога більше таких учнів могли отримати належну освіту — від школи до ВНЗ і після нього — це першочергове завдання. Істотно допомогти в цьому має, не в останню чергу, саме дистанційна освіта.

Дистанційне навчання — це дуже непроста справа, що засвідчує вже одне визначення цього поняття в Положенні про дистанційне навчання, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України №40 від 21.01.2004 року: «Під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес передавання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій».

Якщо ж розглядати проблему запровадження дистанційної освіти в практичній площині, то перед нами, причому в масштабі держави, постає взаємопов'язаний комплекс складних проблем і, найперше, у належному забезпеченні даної форми навчання: нормативно-правового й організаційного, науково-методичного, системотехнічного, матеріально-технічного, кадрового, стандартизації дистанційного навчання, моніторингу його якості тощо.

Використання новітніх технологій, занурення інноваційних досягнень в освіту приводить до поступового та якісного покращення її стану, до збагачення її новими матеріалами, можливостями у їх викладенні кожному учню більш точно, зрозуміліше та об'ємніше. Усе це у свою чергу прискорює пошук нових стратегій у використанні новітньої комп'ютерної

техніки, що знову ж збільшує можливість зростання інтересу самого учня до навчання.

Однією з таких технологій, яка вже започаткувалась у школах, є віртуальна платформа WiZiQ, на базі якої організовано в режимі реального часу одночасне аудіо/відео спілкування учнів і вчителя, які працюють в класі і знаходяться вдома. Завдяки даній технології учні шкіль можуть розмовляти з учителями, малювати і писати на дошці, відповідати на запитання тощо.

Переваги платформи WiZiQ вже були апробовані на практиці школами району. Серед них найбільш значимими є:

- організація інтерактивного віртуального класу — місця в мережі, де вчителі й учні підключені до загальної робочої області;
- передавання інформації без установки додаткового програмного забезпечення;
- використання функцій у вікні браузера без завантаження додаткового програмного забезпечення;
- використання дошки з інтегрованими документами;
- вставка документів і синхронна робота з ними в таких форматах, як PowerPoint, PDF, Flash, MS Word, MS Excel, відеофайли;
- зберігання на сервері всіх матеріалів уроку для подальшого використання тощо.

Основні способи, що відпрацьовуються школами, такі:

- одночасна робота вчителя з класом і учнем, який знаходиться вдома;
- організація роботи з учнем, що хворіє, у домашніх умовах на основі інформації, яку учень вже отримав під час відеоуроку.

Завдяки розробленню технології індивідуального навчання дітей в системі Web-уроків ON-LINE на платформі програми WIZIQ на базі шкіль району здійснюємо:

- розроблення методичних рекомендацій щодо запровадження розробленої технології;
- залучення дітей, навчання яких проводиться вдома, до навчально-виховного процесу у реальному часі в реальній школі, спілкування зі своїми однолітками;
- зміцнення психологічного здоров'я дітей, розвиток їхнього інтелекту;
- підвищення професійної майстерності педагогічних працівників.

Використання комп'ютера та сучасних технологій у навчальній діяльності учнів шкіль району дає змогу донести до категорії дітей з особливими потребами необхідний обсяг знань. Крім того, систематичне використання комп'ютера дозволяє їм отримати початкову допрофесійну підготовку як основу майбутньої спеціальності, сприяє розвитку їхніх творчих здібностей, активізації навчального процесу, надає можливість навчатися в зручному для них місці за індивідуальним розкладом, використовуючи інформаційні ресурси навчального закладу, спілкуватись через мережу з учителем та іншими учнями, а в майбутньому і працювати.

Супротивники дистанційного навчання як один з аргументів на користь своєї позиції висувують тезу про те, ніби освіта за допомогою комп'ютерної телекому-

нікації неможлива, оскільки позбавляє процес утворення живого спілкування педагога й учня.

Дозволимо собі припустити, що проблема організації ефективного педагогічного спілкування залежить не стільки від того, хто є суб'єктом навчання: педагог або комп'ютер, а від того, як протікає спілкування саме собою.

Долаючи застереження, ми вимушені нагадати психологічний трюїзм: спілкування має певну структуру, провідними елементами якої є комунікація (обмін знаковий-символічними повідомленнями), інтеракція (обмін діями) і перцепція (сприйняття співбесідниками один одного). Дослідження психологів свідчать, що питома вага комунікації займає в цілісному інформаційному потоці спілкування вельми скромне місце — близько 7%.

Деяка зміна точки зору на навчання і його розуміння як процесу організації спілкування (чому, зрозуміло, освіта не втрачає функції передавання повідомлень, знань) дозволяє побудувати дещо відмінну від традиційної раціональну модель навчання. У рамках цієї моделі успішність навчання забезпечується роздільною апеляцією до комунікативної, перцептивної і інтерактивної сторін спілкування. Через це дистанційна освіта вимагає такої організації засобів навчання, яка забезпечувала б роботу всіх трьох елементів спілкування.

Поки ж дистанційне навчання орієнтоване переважно на інформативну (комунікаційну) складову, яка є необхідною, але абсолютно недостатньою для здійснення повноцінного освітнього процесу. Дефіцит інших невід'ємних складових компенсується в педагогічному процесі стихійно, що в умовах дистанційної освіти викликає в учасників педагогічного процесу щонайменше відчуття незадоволеності й недовіри до самої дистанційної освіти. Учителі шкіл зважають на такі застереження та здійснюють повний комплекс робіт, щоб їх невілювати, серед яких найголовнішими є:

1. Навчальні засоби дистанційної освіти реалізують функцію безпосереднього управління цілеспрямованим спілкуванням. З цією метою висококваліфіковані вчителі шкіл організують навчальні матеріали так, щоб вони компенсували дефіцит мало усвідомлених складових процесу спілкування (інтеракцію і перцепцію), викликали цілісну активність учнів.

2. Спілкування в дистанційній освіті здійснюється в підсистемах учень — текст (Я — текст), учень — учень (Я — Я), учень — вчитель (Я — інший). При цьому домінуючою виступає підсистема Я — Я. На наш погляд, дистанційна освіта стане ефективною за умови, коли її методика буде орієнтована, у першу чергу, на організацію навчального діалогу учня з власним Я, а темою цього діалогу стане зміст навчального курсу.

3. Через відсутність в дистанційній освіті звичного освітнього контексту й ослабленої зовнішньої мотивації навчальної діяльності, центр тяжіння в спонуці до навчання зусиллями вчителів шкіл перенесений із зовнішньої мотивації на внутрішню (підсистема Я — Я). Через це педагогічні прийоми і методи безпосередньо апелюються до наявних знань і досвіду, які виступають опорою організації процесу навчання. У цьому контексті, на відміну від традиційного навчання, змістом

освіти виступають наявні знання і досвід учнів, а навчальне знання виступає засобом їх розвитку.

Крім того, інтернет-школа є єдиною можливим способом здобути середню освіту для тих дітей, кому вчитися у звичайній школі психологічно важко, або для тих, хто має фізичні недоліки.

Спілкування ж з комп'ютером «тет-а-тет» звично нині майже для кожної дитини. Багато дітей батьки не можуть відтягнути від комп'ютера, щоб примусити робити уроки або йти до школи. У нашому випадку цього і не треба робити — інтернет-школа розмовляє з дитиною на її мові.

Перевага даної системи навчання полягає в тому, що, з одного боку, учень отримує повну свободу, з іншого — учень не залишається наодинці сам із собою, у навчанні його супроводжує мережевий учитель. Учень спілкується з мережевим учителем з різних предметів протягом тижня. Дитина проходить урок самостійно, потім робить завдання і відразу бачить, наскільки добре вона його зробила — на моніторі комп'ютера висвічується: ви зробили завдання на стільки-то відсотків. За підсумками виконаних домашніх завдань і контрольних учитель ставить оцінку, а виконані тести оцінюються он-лайн.

Сам процес інтерактивного навчання за допомогою комп'ютерних технологій з легкістю збагачує дитину новими знаннями, будить в дитині саме інтерес до здобуття освіти. Адже саме зараз, коли комп'ютерний світ захоплює дитину, стає для неї ніби чимось необхідним, а особливо для дитини, яка не має змоги тривалий час перебувати з однолітками безпосередньо в навчальній діяльності чи навіть поза нею, він перш за все тепер перетворюється на засіб здобуття нових знань, стає помічником, який відкриває дитині новий простір інтерактивної взаємодії з учителем та відчуття включеності у шкільний соціум. Чим більше дитина буде зацікавлена в навчанні, тим більший рівень знання буде нею накопичений. Саме завдяки дистанційній освіті ми розвиваємо пізнавальну мотивацію дитини, виходимо на новий, якісно новий рівень розвитку її прагнення до інтелектуального збагачення.

Такому завданню сприяють спеціальні презентації, які розробляються колективами досвідчених педагогів шкіл. Так висококваліфікований учитель розробляє методичну схему уроку та завдання, які повністю б відображали необхідний матеріал та вимоги до нього, а досвідчений майстер віртуальних технологій перетворює даний матеріал у цікаву презентацію, яка допомагає дитині у короткий строк не тільки зорієнтуватися в матеріалі, але й захопитися ним.

Завдяки таким технологіям достатньо просто вдається поєднувати найбільш важливі системи сприймання людини — візуальну та слухову. Аудіальні сигнали доповнюються наочними образами, що подаються на екран. Отже, взаємодіючи, ці дві системи створюють тверде підґрунтя для повного засвоєння навчальної програми. Віртуальне спілкування учня з кваліфікованим учителем унеможливорює двоєке трактування поданого матеріалу та нівелює можливість виникнення нерозуміння його суті.

Завдяки такій системі навчання кожен учень може повністю реалізувати свій розумовий потенціал та впевнено стає на шлях особистісного саморозвитку, самокорекції та вдосконалення свого навчального рівня.

Включення дитини, яка через тривалу хворобу не відвідує школу, в реально-віртуальний навчальний простір сприяє її соціалізації, каталізує розумові здібності та прискорює розвиток навчальних задатків та навичок.

Отже, зараз ми спрямовуємо всі наші зусилля на впровадження та поглиблення розвитку даного проекту, а відтак використовуємо надбання новітніх технологій і йдемо не в ногу з часом, а намагаємося випередити його. Адже лише у впевненому поступі на шляху прогресивного розвитку науки ми зможемо збагатити наше молоде покоління новим досвідом, новими знаннями. І лише наша плідна співпраця зможе дійсно вирішити безліч проблем, лише завдяки поєднанню наших зусиль ми втілимо сходження освіти на новий рівень і проторимо дорогу до кращого майбутнього наших дітей.

Література

1. Васильченко Л.В. Дистанційне навчання [Текст]: науково-методичне забезпечення; інформаційний простір навчального закладу / Л.В. Васильченко, В.Л. Шевченко — Х.: Вид. Група «Основа», 2009. — 2108 с.
2. Жук Ю.О. Системні особливості освітнього середовища як об'єкту інформатизації [Текст]/ Ю.О. Жук // Післядипломна освіта в Україні. — 2002. — №2. — С. 35–37.
3. Жук Ю.О. Проблеми формування інформаційного середовища навчального закладу [Текст]/ Ю.О. Жук, О.І. Вольневич; за редакцією В.Ю. Бикова // Засоби і технології єдиного інформаційного освітнього простору: Збірник наукових праць Інституту засобів навчання АПН України. — К.: Атіка, 2004. — С. 147–159.
4. Жук Ю.О. Характерні ознаки структури комп'ютерно-орієнтованого навчального середовища [Текст]/ Ю.О. Жук, О.М. Соколюк; за ред. В.Ю. Бикова // Інформаційні технології і засоби навчання: Збірник наукових праць Інституту засобів навчання АПН України. — К.: Атіка, 2005. — С. 100–108.
5. Полат Е.С. Теория и практика дистанционного обучения [Текст]: учеб. пособие для студ. высш. пед. учебн. заведений / М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева; ред. Е.С. Полат. — М.: Издательский центр «Академия», 2004. — 416 с.

ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ У ВИКЛАДАННІ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО КУРСУ «ІНФОРМАТИКА. 9 КЛАС»

Коленцова О.Г.

Згідно наказу Головного управління освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (КМДА) від 18.05.2009 р. №122 «Про організацію інноваційної педагогічної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах» та наказу управління освіти Святошинської районної у м. Києві державної адміністрації від 08.09.2009 р. №204 «Про організацію інноваційної педагогічної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах Святошинського району в 2009–2010 н.р.» у 9-х класах продовжується експеримент «Інформатика. 9 клас», який починався як «Комп'ютерна азбука» у 1-му класі, «Сходинки до інформатики» у 2–4-их класах, «Інформатика» у 5–8-их класах.

Тема експериментальної педагогічної програми: «Новітні інформаційні засоби, методики та технології. Їх застосування у навчально-виховному процесі середньої загальноосвітньої 12-річної школи».

Одним із основних напрямків завдань, поставлених для виконання програми, є розробка та апробація інноваційних технологій навчання.

Проаналізувавши нову експериментальну програму [1], ми отримали певні проблеми, які необхідно було вирішувати.

По-перше. Зміст експериментальної програми повністю співпадає зі змістом навчальної програми для учнів 9-го класу загальноосвітніх навчальних закладів. Але додатково додається ще тема «Мова програмування Delphi і система візуального програмування Turbo Delphi 2006», яку почали вивчати у 8-му класі. Програма розрахована на вивчення інформатики у 9 класі в обсязі 1 година на тиждень, тобто 32 години+3 години резервного часу за рік.

Тому значно скорочується час на вивчення попередніх тем. Так з поняттями файлу, папки, імені файлу, дерева папок учні ознайомилися в 5–6-му класі, з комп'ютерною графікою, основами Інтернету та створенням презентацій, апаратним забезпеченням та системним програмним забезпеченням протягом 5–8-го класу, але на рівні саме 5–8-го класу. Отже, у 9-му класі на повторення, узагальнення, систематизацію знань на більш високому рівні з метою формування інформаційної культури на кожну тему відводиться 1–2 години, що є дуже обмеженим часом на повноцінне оволодіння знаннями.

По-друге. У навчальній програмі для учнів 9-го класу загальноосвітніх навчальних закладів заплановано 12 обов'язкових практичних робіт. В експериментальній програмі їх кількість — 15. Тобто, практично кожен урок або через урок — практична робота, яку обов'язково необхідно відпрацювати.

По-третє. Найголовніша проблема — відсутність підручника на початок навчального року. Новий підручник шкільна бібліотека, як правило, отримує наприкінці першого семестру. Отже, учитель повинен самостійно добирати матеріали для проведення уроку і домашніх завдань, а учень на уроці повинен обов'язково написати опорний конспект, щоб мати матеріал для виконання домашнього завдання.

